

लोक सेवा आयोग

नेपाल परराष्ट्र, प्रशासन र लेखापरीक्षण सेवा, राजपत्रांकित द्वितीय श्रेणी, उपसचिव वा सो सरह पदको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षा तथा नेपाल न्याय सेवा, राजपत्रांकित द्वितीय श्रेणी, उपसचिव वा सो सरह पदको खुला प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

यस पाठ्यक्रमलाई दुई भागमा विभाजन गरिएको छ ।

भाग १ - लिखित परीक्षा

भाग २ - अन्तर्वार्ता

पूर्णाङ्क : २००

पूर्णाङ्क : ३०

परीक्षा योजना (Examination Scheme)

पत्र	विषय	परीक्षा प्रणाली	प्रश्न संख्या	अङ्क भार	समय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क
प्रथम	नेपालको प्रशासन र व्यवस्थापन (सबै सेवा समूहको लागि)	विषयगत-तर्कयुक्त समस्यामूलक	५	५ प्रश्न × १५ अङ्क = ७५ अङ्क	३ घण्टा	१००	४०
		विषयगत-समस्या समाधान	१	१ प्रश्न × २५ अङ्क = २५ अङ्क			
द्वितीय	सेवा सम्बन्धी (प्रत्येक समूहका लागि छुट्टाछुट्टै)	विषयगत-तर्कयुक्त समस्यामूलक	५	५ प्रश्न × १५ अङ्क = ७५ अङ्क	३ घण्टा	१००	४०
		विषयगत-समस्या समाधान	१	१ प्रश्न × २५ अङ्क = २५ अङ्क			

- यस पाठ्यक्रम अनुसार दुई पत्रको लिखित परीक्षा लिइनेछ :
- प्रथमपत्र प्रशासन र व्यवस्थापन विषयको पाठ्यक्रम सबै समूहका लागि समान हुनेछ, तर द्वितीयपत्र समूह सम्बन्धी पाठ्यक्रम समूह अनुरूप फरक फरक हुनेछ ।
- प्रथम पत्र प्रशासन र व्यवस्थापन विषयको परीक्षा सबै सेवा समूहको संयुक्त वा भिन्दाभिन्दै पनि हुन सक्नेछ । तर द्वितीय पत्र सेवा सम्बन्धी विषयको परीक्षा सेवा समूह अनुरूप भिन्दाभिन्दै हुनेछ ।
- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुन सक्नेछ ।
- यथासम्भव प्रश्नहरू नेपालको सन्दर्भमा सोधिने छ ।
- समस्या समाधान माथि उल्लेख गरिएको पाठ्यक्रमको कुनै पनि विषयबाट सोध्न सकिनेछ । समस्या समाधानको उत्तरलाई निम्न चार भागमा विभाजन गरी प्रस्तुत गर्नु पर्नेछ ।
  - पहिलो भागमा समस्याको पहिचान ।
  - दोस्रो भागमा समस्या समाधानका लागि मौजुदा सरकारी नीति र कार्यक्रम ।
  - तेस्रो भागमा समस्या समाधानका लागि सुझाव ।
  - चौथो भागमा सुझाव कार्यन्वयन, अनुगमन र मूल्यांकन गर्ने ठोस तरिका ।
- यस पाठ्यक्रममा जेसुकै लेखिएको भएतापनि पाठ्यक्रममा परेका ऐन नियमहरू परीक्षाको मिति भन्दा ३ महीना अगाडि संशोधन भएका वा संशोधित भई हटाइएका वा थप गरी संशोधन भई कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ ।
- पाठ्यक्रम लागु मिति २०५२ । १। ११ गते
- प्रथम पत्र परिमार्जन मिति २०६४ । ६ । १७ गते

लोक सेवा आयोग

नेपाल परराष्ट्र, प्रशासन र लेखापरीक्षण सेवा, राजपत्रांकित द्वितीय श्रेणी, उपसचिव वा सो सरह पदको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षा तथा नेपाल न्याय सेवा, राजपत्रांकित द्वितीय श्रेणी, उपसचिव वा सो सरह पदको खुला प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथम पत्र : प्रशासन र व्यवस्थापन

१. राज्य र सरकार
  - १.१ नेपालमा संवैधानिक विकास र त्यसको विश्लेषणात्मक समीक्षा
  - १.२ विद्यमान नेपालको संविधान
  - १.३ व्यवस्थापिका, कार्यपालिका र न्यायपालिका बीचको अन्तरसम्बन्ध
  - १.४ राज्यको पुर्नसंरचना
  - १.५ सरकारको स्वरूप
  - १.६ राज्य र नागरिकता
  - १.७ सार्वजनिक नीति तर्जुमा, कार्यान्वयन, र मूल्यांकन
२. नेपालको परिवेशमा सार्वजनिक प्रशासन र यसका चुनौतीहरू (Public Administration & its Challenges)
  - २.१ संगठनात्मक स्वरूप (Organisational Structure)
  - २.२ कार्यविधि (Procedure)
  - २.३ मानवीय साधन विकास (Human Resource Development)
  - २.४ कर्मचारी प्रशासनका विविध पक्षहरू (Various Aspects of Personnel Administration)
  - २.५ नियुक्ति (Recruitment)
  - २.६ बढुवा (Promotion)
  - २.७ तलब सुविधा (Remuneration)
  - २.८ सुपरिवेक्षण (Supervision)
  - २.९ वृत्ति विकास (Career Development)
  - २.१० अवकाश (Retirement)
  - २.११ लोक सेवा आयोगको ऐतिहासिक पृष्ठभूमि र कर्मचारी प्रशासनमा यसको भूमिका
३. नेपालको सन्दर्भमा विकास प्रशासन (Development Administration)
  - ३.१ विकास प्रशासनका सिद्धान्त एवं चुनौतीहरू ।
  - ३.२ योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन एवं मूल्यांकन प्रक्रिया ।
  - ३.३ परियोजना चक्र (Project Cycle)
४. व्यवस्थापन (Management)
  - ४.१ व्यवस्थापनको अवधारणा एवं सिद्धान्तहरू (Concepts and Principles of Management)
  - ४.२ व्यवस्थापनका विभिन्न पक्षहरू खास गरी नेतृत्व, उत्प्रेरणा, निर्णय प्रक्रिया र नियन्त्रण (Leadership, Motivation, Decision Making, Control)
  - ४.३ सार्वजनिक संस्थानहरूको व्यवस्थापन (Public Enterprise Management)
५. विकासका सामयिक पक्षहरू (Contemporary Aspects of Development)
  - ५.१ विकासमा महिला सहभागिता (Women's Participation in Development)
  - ५.२ दिगो विकास र पर्यायवरण (Sustainable Development and Environment)
  - ५.३ गरीबी निवारण (Poverty Alleviation)
  - ५.४ आर्थिक उदारीकरण र निजीकरण (Economic Liberalization and Privatization)
  - ५.५ सरकारको कार्यक्षेत्र (Role of Government)

लोक सेवा आयोग

नेपाल परराष्ट्र, प्रशासन र लेखापरीक्षण सेवा, राजपत्रांकित द्वितीय श्रेणी, उपसचिव वा सो सरह पदको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षा तथा नेपाल न्याय सेवा, राजपत्रांकित द्वितीय श्रेणी, उपसचिव वा सो सरह पदको खुला प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

६ लोकतन्त्र र मानव अधिकार

- ६.१ लोकतन्त्र र समावेशीकरण
- ६.२ कानुनी राज्य
- ६.३ मानव अधिकार
- ६.४ लैंगिक सवाल (Gender Issues)
- ६.५ आरक्षण र सकारात्मक विभेद
- ६.६ नागरिक शिक्षा

७ नेपाली समाज र यस्को बनोट

- ७.१ बहुल समाजका विशेषताहरू
- ७.२ राष्ट्रिय एकता र अखण्डता
- ७.३ नेपालका विविध जात/जाति/वर्ग/समुदायहरूको सामाजिक, आर्थिक, सांस्कृतिक र धार्मिक अवस्था / रहनसहन
- ७.४ आदिवासी, जनजाती, मधेशी, दलित, अपाङ्ग र महिलाहरूको विद्यमान अवस्था, उत्थानका प्रयासहरू, समस्या, समाधान र सम्भावनाहरू।

८ विविध

- ८.१ दिगो विकास लक्ष्य (Sustainable Development Goals)
- ८.२ सूचनाको हक र सार्वजनिक निकायको दायित्व
- ८.३ द्वन्द्व पछिका पुनरनिर्माण र विकास (Post conflict Reconstruction and Development)
- ८.४ जनसंख्या र बसाईसराई
- ८.५ प्रतिनिधित्वको सिद्धान्त र समानुपातिक प्रतिनिधित्व
- ८.६ सामाजिक न्याय एवं सुरक्षा (Social Justice and Security)
- ८.७ श्रमिक संगठन (Trade Union) र सामूहिक सौदावादी (Collective Bargaining)

९ समाप्त ९